

ชื่อเรื่อง ปัจจัยผลักและดึง การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของ สิงคโปร์
มาเลเซีย ไทย ในกัมพูชา ลาว และเวียดนาม

Title The Push and Pull Factors of Outward Foreign Direct Investment of
Singapore Malaysia Thailand in Cambodia Lao and Vietnam

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สันติ ท่องแก้ว
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เป็นที่รู้จักกันในฐานะปัจจัยสู่ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมาของ ไทย อย่างไรก็ตาม การออกไปลงทุนในต่างประเทศ (OFDI) ยังนับว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับ ไทย ดังจะเห็นได้จากการที่ OFDI ของไทย ยังอยู่ในระดับต่ำทั้งมูลค่า และจำนวนผู้ลงทุน เมื่อเทียบกับประเทศ สิงคโปร์ และมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศผู้นำด้าน OFDI ในภูมิภาคอาเซียน อันสามารถสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับธุรกิจ และเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมได้อย่างชัดเจน

หลายปีที่ผ่านมาภาครัฐของไทยได้มุ่งสนับสนุนส่งเสริม OFDI โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน เช่น กัมพูชา ลาว และเวียดนาม อีกทั้งมีการให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการในระดับ SME มากขึ้น แม้กระนั้นก็ตามการตัดสินใจลงทุนย่อมขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการ ที่จะต้องอยู่บนพื้นฐานของเป้าหมายทางธุรกิจ คือ กำไรสูงสุด ทั้งมุมมองต่อเป้าหมายในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น ปัจจัยซึ่งเป็นตัวผลัก และดันให้เกิดการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศอันจะทำให้ OFDI เกิดขึ้นได้นั้น จึงต้องเชื่อมโยงถึงผลกำไรของกิจการ ผ่านรายได้ และต้นทุนด้านต่างๆ อันสอดคล้องกับจุดประสงค์หลักในการออกไปลงทุนในต่างประเทศของธุรกิจ

ผลจากการพิจารณาปัจจัยผลัก และดึง ต่อการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ของสิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย พบว่าทั้ง 3 ประเทศมีทั้งส่วนที่แตกต่างกัน และเหมือนกัน โดยปัจจัยผลัก OFDI สำหรับประเทศไทยมีความรุนแรงน้อยกว่า สิงคโปร์ และมาเลเซีย เช่น การแข่งขันของธุรกิจภายในประเทศ ความจำกัดของตลาดภายในประเทศ ความจำกัดของแรงงาน เป็นต้น ขณะที่ปัจจัยดึงจากประเทศ กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของแรงงานราคาถูก การเข้าถึงวัตถุดิบราคาถูก ได้ง่าย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกษตร และอาหารแปรรูป การเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมัน อีกทั้งปัจจัยซึ่งเกิดจากการส่งเสริมการลงทุนอันได้แก่ สิทธิประโยชน์ด้านต่างๆ เช่น การยกเว้นภาษี ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

คำสำคัญ : การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ, อาเซียน, ปัจจัยผลักและดึง

Abstract

Foreign Direct investment from abroad shall be known as a key success factor for economic development in Thailand in the past. However, Outward Foreign Direct Investment (OFDI) which can create the ability to compete for business and the economy as a whole clearly, still has been new for Thailand. This can be seen from the Thai OFDI remained low in value and the number of investors compared with Singapore and Malaysia, a country leader OFDI in the region.

Several years ago the government of Thailand has committed to promoting OFDI, particularly in the neighboring countries of ASEAN such as Cambodia, Laos and Vietnam also have focused on SME. Although the decisions would depend on business goals which is the maximum profit and view the target both in the short and long term, so that a push and pull factor that pressure to the direct investment abroad must be linked to the profits of the business through revenue and cost areas.

The result of the push and pull factors on to direct investment abroad in Singapore, Malaysia and Thailand found that the three countries are both different and similar factors drive OFDI for Thailand's violence is less than Singapore and Malaysia such as the competitiveness of domestic businesses. The limitations of the domestic market and the limitations of such workers, while pull factors from Cambodia, Laos and Vietnam are plenty of cheap labor, an easy way to access the cheap raw materials, especially agriculture and food processing, access to natural resources such as natural gas and oil as well as factors resulting from the promotion of investment, namely and other benefits such as tax exemption in special economic zones.

Keywords : foreign direct investment, ASEAN, pushes and pull factors

1. ความหมาย

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ เป็นกลไกทางเศรษฐกิจที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศให้ดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น ปัจจุบันการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้รับการกล่าวถึง 2 กรณี คือ กรณีการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (Outward Foreign Direct Investment: OFDI) กับกรณี การเข้ามาของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Inward Foreign Direct Investment: FDI) ในอดีตประเทศส่วนใหญ่ รวมทั้งประเทศไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศเป็นหลัก โดยหวังผลอันเกิดจาก เม็ดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ที่ลงไปในปัจจุบัน เกิดการจ้างงาน การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี และการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความสำคัญกับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (Outward Foreign Direct Investment: OFDI) และมองเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุก ในการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ให้กับภาคเอกชนไทยในเวทีการค้าโลก ทั้งในแง่ของการแสวงหาตลาด (Market seeking) ใหม่ (รวมถึงการรักษาตลาดเดิม) การแสวงหาทรัพยากร (Resource seeking) การเพิ่มความหลากหลาย (Diversify) ของลูกค้าและแหล่งทรัพยากร เพื่อลดความเสี่ยงด้านรายได้ แหล่งวัตถุดิบและปัจจัยการผลิต เช่น ความเสี่ยงจากการสูงขึ้นของราคาวัตถุดิบ และปัจจัยการผลิต เพื่อลดความเสี่ยงในการแข่งขัน โดยการติดตามลูกค้าและคู่แข่งที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศ หลายทศวรรษที่ผ่านมาไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่าประสบความสำเร็จจากการใช้นโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งในปัจจุบัน ประเทศไทยได้หันมาให้ความสำคัญส่งเสริม OFDI มากขึ้น โดยดำเนินการควบคู่กันไปกับ FDI เช่นเดียวกับหลาย ๆ ประเทศ รวมทั้ง มาเลเซีย และสิงคโปร์ โดยการส่งเสริม OFDI มีเป้าหมายที่จะช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันให้กับธุรกิจ และอุตสาหกรรมของประเทศเป็นสำคัญ จากการขจัดปัญหา และอุปสรรค ในด้านต่าง ๆ เช่น การสูงขึ้นของต้นทุนการผลิต จากการสูงขึ้นของค่าจ้างแรงงาน ราคาสินค้า และอื่น ๆ อีกทั้งเป็นการดำเนินธุรกิจแบบนานาชาติ มุ่งแสวงหาโอกาสจากภายนอกประเทศ โดยเฉพาะการเข้าสู่ตลาดโดยการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ นอกเหนือจากการค้าระหว่างประเทศที่เป็นอยู่

หลังจากผ่านพ้นวิกฤติเศรษฐกิจของเอเชีย ปี 1997 เป็นต้นมา นโยบายภาครัฐของไทยได้หันมาให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพของไทยออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมากขึ้นโดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านของไทย ส่งผลให้มูลค่าการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง อย่างไรก็ตามการเข้าไปลงทุนโดยตรงในประเทศเพื่อนบ้านเช่น กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ที่เป็นอยู่ของไทย ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของผู้ประกอบการรายใหญ่ เช่น บริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ (CP) บริษัทการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ป.ต.ท.) บริษัทในเครือปูนซิเมนต์ไทย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ เป็นต้น ขณะที่การส่งเสริมผู้ประกอบการระดับ SME ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของ ปัจจัยผลัก (push factors) จากประเทศเจ้าของเงินลงทุน (home country) และปัจจัยดึง (pull factors) ของประเทศที่รับการลงทุน (host country) ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการที่แตกต่างกัน จึงยังคงเป็นประเด็นให้ต้องขบคิดถึงแนวทางที่จะส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งในส่วนของมูลค่าการลงทุน ขนาดของกิจการ และจำนวนผู้ลงทุน ต่อไป

การศึกษาในบทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ ปัจจัยหลัก และปัจจัยตั้ง OFDI ของประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ไปสู่ประเทศกัมพูชา ลาว และเวียดนาม ตลอดจนลักษณะการลงทุนโดยตรงที่เกิดขึ้น โดยใช้ ข้อมูล ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก(in-depth interview) และการประชุมกลุ่ม(focus group) หน่วยงานภาครัฐ และ ภาคเอกชนของประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ตลอดจน กัมพูชา ลาว และเวียดนาม จากรายงานการวิจัยเรื่อง การลงทุนของประเทศอาเซียนใน CLV¹ บทความนี้แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ความนำ ส่วนที่ 2 แนวความคิด และทฤษฎี ส่วนที่ 3 การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ของไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบ ปัจจัยหลัก และปัจจัยตั้ง OFDI ของประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ไปสู่ประเทศกัมพูชา ลาว และ เวียดนาม ส่วนที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ

2. แนวความคิด และทฤษฎี

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (OFDI หรือการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ หมายถึง การที่ ผู้ประกอบการของประเทศหนึ่งนำเงินทุน สินทรัพย์ และเทคโนโลยีไปลงทุนในอีกประเทศหนึ่ง โดยที่ผู้ลงทุนสามารถ เข้าควบคุมการดำเนินงานนั้นได้ด้วยการถือหุ้นในสัดส่วนหนึ่ง ซึ่งเพียงพอต่อการเข้าบังคับควบคุมธุรกิจได้ตาม กฎหมาย การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศโดยทั่วไป มีจุดประสงค์สำคัญต่อการประกอบธุรกิจ ดังต่อไปนี้ 1. การ แสวงหาตลาด เพื่อประหยัดต้นทุนการขนส่ง แก้ปัญหาการขาดแคลนกำลังการผลิตในประเทศแม่ สร้างขนาดการผลิต ที่ประหยัด หลีกเลี่ยงข้อจำกัดทางการค้า ขจัดอุปสรรคของการเป็นแหล่งผลิต ซึ่งอาจทำให้ลูกค้าปฏิเสธการซื้อ สร้าง ภาพพจน์ของสินค้า ลดความเสี่ยงจากการส่งมอบสินค้า แก้ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงในต้นทุนเปรียบเทียบ 2. การ แสวงหาทรัพยากรในการผลิต ซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุที่ต้องการขยายกิจการในแนวตั้ง (Vertical Integration) และเข้า ควบคุมห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) โดยมีการจัดหาวัตถุดิบป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิต ในประเทศหนึ่ง และดำเนิน กิจกรรมการตลาดในอีกประเทศหนึ่ง ต้องการผลิตตามหลักเกณฑ์ของเหตุผล (Rationalized Production) ซึ่งเป็นการ แยกส่วนประกอบของสายการผลิตเดียวกันออกไปต่างประเทศ เพื่อเข้าครอบครองปัจจัยการผลิต เรียนรู้เทคโนโลยี และการอาศัยปัจจัยการผลิตของประเทศอื่น เพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยการเข้าไปผลิตยังประเทศกำลังพัฒนาเพื่อ เข้าถึงแรงงาน และวัตถุดิบราคาถูก ต้องการรับสิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลประเทศที่รับการ ลงทุน 3. เพื่อสร้างความหลากหลาย (Diversification-directed) ของกลุ่มลูกค้า เป็นการกระจายความเสี่ยงด้านรายได้ สร้างความหลากหลายของแหล่งทรัพยากร เป็นการกระจายความเสี่ยงด้านต้นทุน 4. เพื่อลดความเสี่ยงในการแข่งขัน โดยการติดตามลูกค้าเดิมที่ขยายการลงทุนไปในต่างประเทศ ตลอดจนติดตามคู่แข่งไปลงทุนยังต่างประเทศเพื่อรักษา ตลาดในต่างประเทศไว้ (กตัญญู ธีรบุญสมบุรณ์ : 2550)

Bruce A. Blonigen ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง A Review of the Empirical Literature on FDI Determinants ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศ ได้แก่ (1) การเข้าถึงสินทรัพย์ที่ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangible Assets) เช่น เทคโนโลยี และทักษะในการบริหารจัดการ (2) การเข้าถึงการวิจัยและพัฒนา และการประชาสัมพันธ์ (3)

¹ เป็นรายงานการวิจัย ที่ผู้เขียนรับหน้าที่เป็นนักวิจัย และหัวหน้าโครงการฯ ให้กับสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา โดยเริ่มโครงการ เมื่อปี 2552 และเสร็จสิ้นประมาณต้นปี 2553

อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate Effects) การแข็งค่าของอัตราแลกเปลี่ยนจะส่งผลให้เกิด OFDI ในประเทศที่อัตราแลกเปลี่ยนอ่อนค่าลง (4) ภาษี (Taxes) (5) สถาบัน (Institution) คุณภาพของสถาบันหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศเป็นปัจจัยสำคัญให้เกิดการตัดสินใจลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากมีความเชื่อมโยงกับระบบกฎหมายของประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องการปกป้องสิทธิของบริษัผู้ลงทุน นอกจากนี้หากระบบบริหารจัดการประเทศไม่มีคุณภาพ ย่อมส่งผลให้การทำหน้าที่ของกลไกตลาดไม่ดีตามไปด้วย อีกทั้งปัญหาการคอร์รัปชัน จะทำให้ต้นทุนในการประกอบธุรกิจสูงขึ้น (6) การคุ้มครองทางการค้า (Trade Protection) ทำให้นักลงทุนเลือกเข้าไปลงทุนทำการผลิตเพื่อทดแทนการส่งออก เพื่อหลีกเลี่ยงต้นทุนที่จะเกิดจากนโยบาย หรือมาตรการทางการค้า

การศึกษาของ Aminian (2007) ได้เสนอว่า ปัจจัยผลัก และปัจจัยดึง ที่สำคัญ ซึ่งทำให้กิจการของประเทศกำลังพัฒนา ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ได้แก่ เงินไขด้านการตลาด ต้นทุนการผลิต เงินไขทางธุรกิจ และนโยบายของรัฐ

การศึกษาของ Tatuji Ariffin Masron and Amirul Shah Md Shahbudin (2010) ได้กล่าวไว้ว่า เหตุผลพื้นฐานที่จะทำให้ธุรกิจออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศนั้น ก็เพื่อรักษาผลกำไรของกิจการไว้ ขณะที่ความกดดันจาก โลกาภิวัตน์ในประเทศกำลังพัฒนา ทำให้การดำเนินธุรกิจ อยู่ท่ามกลางระบบเศรษฐกิจโลก และทำให้ธุรกิจต้องปรับตัวทัศนในการแข่งขัน ภายใต้ ระบบเศรษฐกิจโลกที่เสรีมากขึ้น และทำให้มองเห็นโอกาสที่อยู่ภายนอกประเทศ ดังนั้นการลงทุนระหว่างประเทศ จึงมีปัจจัยผลัก (ปัจจัยดึง) เป็นตัวขับเคลื่อน 4 ประการด้วยกัน กล่าวคือ 1.เงินไขด้านการตลาด 2.ต้นทุนการผลิต 3.เงินไขของธุรกิจและ 4.นโยบายของรัฐ สำหรับประการแรก ปัจจัยเกี่ยวกับตลาด เป็นปัจจัยสำคัญซึ่งมีผลต่อรายได้ และกำไร ตลอดจนความอยู่รอดของกิจการ ที่ผลักดันให้ผู้ประกอบการออกไปลงทุนในต่างประเทศ (หรือในทางกลับกันอาจมองตลาดท้องถิ่นเป็นปัจจัยดึงดูดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศก็ได้) ประการที่สอง การสูงขึ้นของต้นทุนการผลิตในประเทศบ้าน (Home country) โดยเฉพาะค่าจ้างแรงงานทำให้จำเป็นต้องหาแหล่งผลิตใหม่ที่มีแรงงานอุดมสมบูรณ์ และค่าจ้างแรงงานถูก ประการที่สาม เงินไขทางธุรกิจ เช่น ความกดดันจากการแข่งขันในประเทศกำลังพัฒนาจะผลักดันให้กิจการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งความกดดันนั้น อาจเป็นความสามารถในการแข่งขันเนื่องจากมีต้นทุนการผลิตต่ำ อันแสดงถึงการมีประสิทธิภาพการผลิตที่เหนือกว่า ประการที่สี่ นโยบายรัฐของประเทศบ้าน และประเทศที่รับการลงทุน (Host country) ได้กระตุ้นให้ผู้ประกอบการตัดสินใจลงทุน

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ทั้งปัจจัยผลัก และปัจจัยดึง เป็นสิ่งที่มีผลให้เกิด การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของผู้ประกอบการ ซึ่งสามารถตอบสนองจุดประสงค์หลักของธุรกิจ คือ การแสวงหาตลาดใหม่ การแสวงหาทรัพยากร และความต้องการยกระดับประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น จากการก้าวไปสู่การดำเนินธุรกิจแบบนานาชาติมากขึ้น (Internationalize) และปัจจัยผลัก (Push factors) ในที่นี้หมายถึง ปัจจัยซึ่งเป็นตัวผลักดันให้ผู้ประกอบการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ขณะที่ ปัจจัยดึง (Pull factors) ในที่นี้หมายถึงปัจจัยซึ่งดึงดูดให้ผู้ประกอบเข้าไปลงทุนในประเทศที่รับการลงทุน

3. การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์

3.1 การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศไทย จากการศึกษาของ Kee Hwee Wee ในปี 2007 ได้กล่าวถึง OFDI ของไทยโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะแรกการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ของ OFDI ไทยเริ่มขึ้นในปีแรกๆ ของทศวรรษที่ 1980 โดยประเทศที่หมายที่ไทยเข้าไปลงทุน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา, ฮองกง (จีน), สิงคโปร์ และญี่ปุ่น โดยมีสัดส่วนรวมกันกว่า ร้อยละ 85 ซึ่งในช่วงแรกนี้เป็นการลงทุนเปิดสาขาของสถาบันการเงิน ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่เข้มงวดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินการทางการเงิน มีการควบคุมการไหลของเงินทุน ส่วนการลงทุนในด้านอุตสาหกรรมการผลิต การเข้าไปแสวงหาทรัพยากรยังไม่มีผลสำคัญ ในช่วงแรกนี้ผู้ประกอบการไทยมีข้อจำกัดในด้านศักยภาพการลงทุนในต่างประเทศ จึงเน้นการลงทุนในประเทศเป็นหลัก ระยะที่สอง ระหว่าง 1986-1996 OFDI ของไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้ง ปริมาณการลงทุน และแหล่งลงทุน เช่น การขยายการลงทุนไปยัง ออสเตรเลีย แคนาดา มัลดีฟ สหภาพยุโรป เกาะเคย์แมนด์ และบริติชเวอร์จิน สหรัฐอเมริกา ฮองกง โดยเฉพาะประเทศอาเซียน อื่นๆ ได้กลายมาเป็นแหล่งลงทุนใหม่อย่างมีนัยสำคัญของไทย เนื่องจากความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรม การรวมกันในกลุ่มภูมิภาค ความต้องการมีบทบาทในกลุ่มภูมิภาคนี้มากขึ้นของกิจการไทย ผลประโยชน์ด้านต้นทุน และตลาดขนาดใหญ่ โดยประเทศอาเซียนที่ต้นทุนการผลิตต่ำในขณะนั้น ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ในช่วงนี้เริ่มมีการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิต และบริการ การเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงนี้ทำให้ผู้ประกอบการไทยมีศักยภาพในการออกไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น การเปิดเสรีทางการเงินในทศวรรษที่ 1990 ยกเลิกการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การเกิดขึ้นของ BIBF การเข้าถึงตลาดการเงินได้ง่ายขึ้นทำให้ OFDI ของไทยเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงนี้ ระยะที่สาม ช่วงปี 1997-2002 ธุรกิจต่างๆ ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์การเงิน อย่างมีนัยสำคัญ ทำให้ OFDI ไทย ที่ออกไปลงทุนยังประเทศจีน, ยุโรป, ฮองกง (จีน) และสหรัฐอเมริกา ลดลงอย่างมาก และไหลไปยังอาเซียน ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงิน และการอ่อนค่าลงของเงินบาทในปี 1997 หลังจากลอยตัวค่าเงิน ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจนี้มีการรวมกิจการกันของบริษัทต่างๆ เพื่อปรับปรุงฐานะการเงินและเพื่อความอยู่รอดในประเทศ การออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของบริษัทเหล่านี้จึงลดลง ขณะที่บริษัท ในเครือของไทยในต่างประเทศมีการขายทรัพย์สินเพื่อส่งกลับมาแก้ปัญหาหนี้สินให้กับบริษัทแม่ในประเทศ

3.2 การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของมาเลเซีย OFDI ของมาเลเซีย เริ่มขึ้นประมาณ ทศวรรษ 1990s อันเป็นช่วงที่มีการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ และผู้ประกอบการมาเลเซียยังขาดประสบการณ์การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ดังนั้น OFDI ของมาเลเซียในช่วงนี้ส่วนใหญ่จึงดำเนินการโดยรัฐวิสาหกิจ หรือกิจการที่มีความเกี่ยวข้องกับภาครัฐ โดยการออกไปลงทุนในต่างประเทศในช่วงนั้น ก็เพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ อันได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมัน เช่น กรณีของบริษัทน้ำมันแห่งชาติของมาเลเซีย บริษัทปิโตรนัส เข้าไปลงทุนตั้งฐานการผลิตในประเทศอินโดนีเซีย โดยบริษัทมีความรอบรู้ และมีประสบการณ์ในฐานะผู้ผลิตน้ำมัน และแก๊สในประเทศมาเลเซีย (M. Ariff and G. Lopez: 2007, pp. 23) หลังจากนั้น บริษัทเอกชนที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศก็เริ่มมีมากขึ้น โดยจุดประสงค์หลักในการออกไปลงทุนในต่างประเทศช่วงแรก คือ เป็นการลงทุนเพื่อเข้าสู่ตลาดใหม่ และเพื่อให้ได้ประโยชน์ จากการเข้าถึงวัตถุดิบ ตลอดจนเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็น Strategic assets เช่น โทรคมนาคม เทคโนโลยี ฯลฯ เพื่อกระจายความเสี่ยง และยกระดับรายได้ของกิจการ (Tatuj Ariffin Masron and Amirul Shah Md

Shahbudin: 2010, Page 4) สำหรับสาขาธุรกิจของ OFDI มาเลเซีย พบว่าเน้นหนักไปในสาขาบริการ เช่น การเงิน การธนาคาร การประกันภัย และการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แก๊สธรรมชาติและน้ำมัน ทั้งนี้เป็นการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นส่วนใหญ่ โดยปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อน FDI ของมาเลเซีย คือ การมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การแสวงหาและเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ การแสวงหาและเข้าถึงตลาด มาตั้งแต่ปี 1993 (Ariff, Lopez: 2006, p.17-20)

3.3 การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของสิงคโปร์ สิงคโปร์ เป็นประเทศที่เน้นการขยายการลงทุนไปต่างประเทศมากกว่าไทย และมาเลเซีย เนื่องจากตลาดโดยรวมภายในประเทศค่อนข้างแคบประเทศมีประชากรเพียง 4.7 ล้านคน ขณะที่ไทยและมาเลเซียมีประชากร 67.8 และ 27.5 ล้านคนตามลำดับ ขณะเดียวกันด้วยการเป็นประเทศเล็กทำให้ขาดแคลนทรัพยากรการผลิต ด้านที่ดิน แรงงาน และวัตถุดิบต่างๆ มากกว่า ขณะที่ผู้ประกอบการสิงคโปร์ มีศักยภาพด้านเงินทุนและมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการ (สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการการค้าและการพัฒนา: 2552) สิงคโปร์ขยาย OFDI ไปสู่ประเทศต่างๆ ในหลายภูมิภาค ด้วยจุดประสงค์สำคัญคือ เพื่อเข้าถึงตลาด และเทคโนโลยีการลงทุนจึงเน้นไปในภูมิภาคที่กำลังเติบโต มีการเชื่อมโยงของเครือข่ายธุรกิจได้ทั่วโลก อีกทั้งเพื่อต้องการยกระดับความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการลดต้นทุนการผลิต ทั้งนี้จากความกดดันของการแข่งขันที่เกิดขึ้นในโลกธุรกิจต่างๆ อันเป็นสิ่งที่มิพบเทาอย่างสำคัญ และทำให้รัฐบาลสิงคโปร์มุ่งสนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการได้ออกไปลงทุนในต่างประเทศ รัฐบาลสิงคโปร์มุ่งสนับสนุนส่งเสริม OFDI มาตั้งแต่ปี 1993 โดยถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างความหลากหลายทางเศรษฐกิจของประเทศ ผ่านบริษัทซึ่งเป็น OFDI ของสิงคโปร์ บริษัทเหล่านี้มีบทบาทสำคัญ เนื่องจากเป็นบริษัทที่เดิมเป็นกิจการของรัฐมาก่อน และเป็นบริษัทที่เชื่อมโยงอยู่กับรัฐบาล (government-linked companies: GLCs) มาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 ต่อมามีการแปรรูปและเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของสิงคโปร์ เช่น บริษัท Singapore Airlines, Keppel Corporation, Sembawang Holdings อย่างไรก็ตามกิจการที่เป็น GLCs เหล่านี้รัฐยังคงมีอิทธิพลในการบริหารจัดการ โดยดำเนินการผ่านบริษัทของรัฐ 4 แห่ง คือ Temasek Holdings, Singapore Technologies, MinCom Holdings และ MND Holdings ส่วนหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริม OFDI ของสิงคโปร์นอกจากนี้ ได้แก่ International Enterprise Singapore (IE Singapore), Economic Development Board (EDB), Standards, Productivity and Innovation Board (SPRING) (United Nation: 2005, p.1-18) สำหรับกลยุทธ์หลักในการลงทุนในต่างประเทศของกิจการของสิงคโปร์ คือการร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น ขณะที่หน่วยงานภาครัฐของสิงคโปร์ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันบริษัทเอกชน โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศของสิงคโปร์ คือ International Enterprise Singapore (IE Singapore) ภายใต้ Ministry of Trade and Industry จุดเด่นของรัฐบาลสิงคโปร์ คือ การดำเนินนโยบายต่างๆ อย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

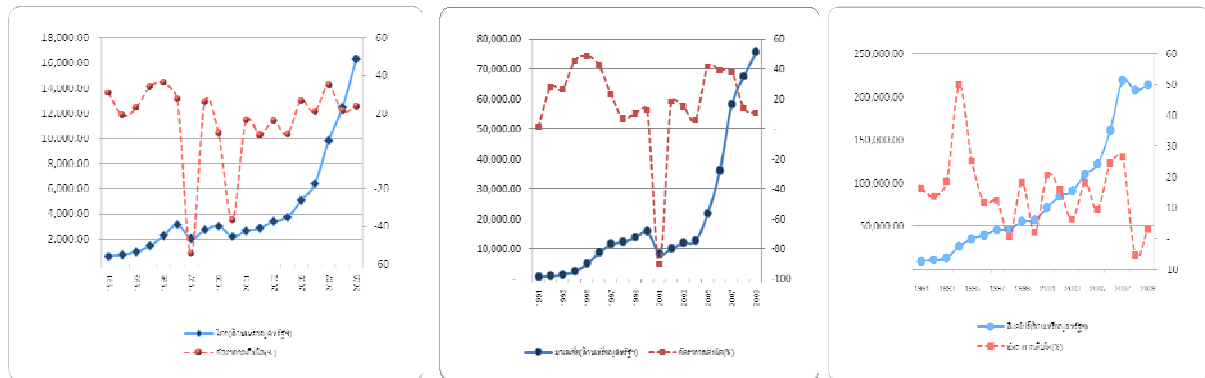
อย่างไรก็ตามมูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (OFDI) ของทั้ง ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ในช่วงปี 1990-2009 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดย สิงคโปร์ มี มูลค่า OFDI สูงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็น มาเลเซีย และไทยตามลำดับ ขณะที่ในช่วงปี 1990-2009 มาเลเซียมีอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ย ร้อยละ 18 สูงกว่าสิงคโปร์ และไทย ที่มีอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ย ร้อยละ 15 (ตารางที่ 1 และภาพที่ 1)

ตารางที่ 1 มูลค่า และอัตราการเติบโตของ OFDI สะสม ของประเทศไทย มาเลเซีย และ สิงคโปร์ ปี 1990-2009

ปี	ไทย (ล้านเหรียญ สหรัฐฯ)	อัตราการ เติบโต(%)	มาเลเซีย(ล้าน เหรียญสหรัฐฯ)	อัตราการ เติบโต(%)	สิงคโปร์ (ล้านเหรียญ สหรัฐฯ)	อัตราการ เติบโต(%)
1990	417.57	-	753.29	-	7,808.37	-
1991	603.26	31	762.85	1	9,312.36	16
1992	743.00	19	1,057.81	28	10,785.64	14
1993	960.98	23	1,437.35	26	13,209.08	18
1994	1,457.23	34	2,635.16	45	26,270.08	50
1995	2,276.35	36	5,123.16	49	35,049.71	25
1996	3,137.01	27	8,891.16	42	39,674.52	12
1997	2,028.74	-55	11,566.16	23	45,244.64	12
1998	2,734.04	26	12,429.16	7	45,541.95	1
1999	3,012.19	9	13,851.53	10	55,654.20	18
2000	2,203.00	-37	15,877.58	13	56,755.20	2
2001	2,626.00	16	8,354.21	- 90	71,350.08	20
2002	2,863.00	8	10,225.00	18	84,708.34	16
2003	3,400.00	16	12,018.68	15	90,293.98	6
2004	3,728.00	9	12,794.47	6	110,014.81	18
2005	5,069.00	26	21,919.00	42	121,392.12	9
2006	6,398.00	21	36,126.86	39	160,668.01	24
2007	9,835.01	35	58,232.87	38	218,201.36	26
2008	12,466.98	21	67,579.97	14	207,130.24	-5
2009	16,303.00	24	75,618.17	11	213,109.51	3
เฉลี่ย	-	15	-	18	-	15

ที่มา : UNTAD

ภาพที่ 1 มูลค่า และอัตราการเติบโตของ OFDI สะสมของประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ปี 1990-2009

สำหรับการลงทุน ของ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ใน กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ใน ปี 2007 และ 2008 นั้นพบว่า มาเลเซีย มีมูลค่าการลงทุนสะสมในกัมพูชามากที่สุด ส่วนไทยลงทุนในลาวมากที่สุด และสิงคโปร์ลงทุนในเวียดนามมากที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณามูลค่าการลงทุนโดยเปรียบเทียบ พบว่าการลงทุนของทั้ง 3 ประเทศ อยู่ในเวียดนามเป็นส่วนใหญ่ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 มูลค่าการลงทุนโดยตรงสะสม ของ สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย ในประเทศกัมพูชา ลาว และเวียดนาม

(หน่วย: ล้านบาทหรือดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	กัมพูชา (ปี 2008)	ลาว (ปี 2007)	เวียดนาม (ปี 2008)
มาเลเซีย	352.4	138.6	4,156
สิงคโปร์	98.9	100.6	11,885
ไทย	200.7	1,358.8	1,667

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)

นอกจากนั้น รายงานการศึกษาของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา ปี 2552 เรื่องการลงทุนของอาเซียนใน CLV ได้กล่าวถึงผลการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริม OFDI ของประเทศ ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ไว้ว่า ประเภทของธุรกิจที่สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย เข้าลงทุนใน CLV ที่ผ่าน มา เป็นอุตสาหกรรมบริการเป็นหลัก เช่น การรับจ้างบริหาร ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การบริหารสนามบิน ธุรกิจการเงิน การธนาคาร ธุรกิจก่อสร้าง ธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยี และสารสนเทศ ธุรกิจค้าปลีก โดยที่ในเวียดนาม มาเลเซียได้ ลงทุนในโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ที่พักอาศัย พื้นที่การค้า ระบบบำบัดน้ำเสีย ด้านอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ น้ำมันปาล์ม ผลิตภัณฑ์จากไม้ ผลิตภัณฑ์จากยาง และบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกและกระดาษ ภาคบริการ ได้แก่ การธนาคาร การประกันภัยอสังหาริมทรัพย์ การบริการทางธุรกิจต่างๆ การคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร ค้าส่ง ค้าปลีก ร้านอาหาร

โรงแรม เหมืองแร่ เหมืองหิน การบริการสาธารณสุขภาค การก่อสร้าง เกษตรกรรม ป่าไม้ ประมง การบริการชุมชน การบริการสังคม และการบริการส่วนบุคคล (Personal Services) ขณะที่การลงทุนของไทยที่ผ่านมาเป็นการลงทุนในโครงการพัฒนาระบบสาธารณสุขภาค อุตสาหกรรมเหมืองแร่ และเกษตรกรรม เช่น ธุรกิจการเกษตรปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ก่อสร้าง อุตสาหกรรมการผลิต เช่น ธุรกิจอาหารแปรรูป อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมการบริการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจโรงแรม การธนาคาร การแพทย์ และเป็นการลงทุนในทำเลที่เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนใหญ่ กลยุทธ์การเข้าลงทุนที่สำคัญของทั้ง 3 ประเทศใน กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ได้แก่ การแสวงหาพันธมิตรทางธุรกิจ การร่วมทุนกับพันธมิตรทางธุรกิจ(Business Partners) ในท้องถิ่น และพันธมิตรทางธุรกิจจากประเทศอื่นๆ กลยุทธ์การขอรับสัมปทานจากรัฐ โดยผ่านการใช้สายสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับรัฐ ขณะเดียวกันมีจุดเด่นของแต่ละประเทศ คือภาคเอกชนสิงคโปร์มี บทบาทของ OFDI ที่เป็นเชิงรุกมากกว่า กล่าวคือ มีความฉับไวในการเจรจา ศึกษาข้อมูล และตัดสินใจลงทุน ขณะที่การลงทุนของมาเลเซียใช้การขับเคลื่อนด้วยธุรกิจหลักติดตามด้วยธุรกิจสนับสนุน และที่สำคัญ ทั้งมาเลเซีย และสิงคโปร์เน้นการใช้ความสัมพันธ์ และการเจรจาในระดับรัฐต่อรัฐ ทำให้ OFDI ดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่น สำหรับ OFDI ของประเทศไทย ในประเทศ กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ส่วนใหญ่ยังคงเป็นกิจการขนาดใหญ่ ขณะที่การลงทุนของกิจการ SME ยังมีน้อย สำหรับปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญของแต่ละประเทศพบว่า สิงคโปร์มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจในลักษณะการร่วมทุนกับพันธมิตรทางธุรกิจในท้องถิ่นเป็นจุดเด่น ด้วยเห็นว่าพันธมิตรในท้องถิ่นจะมีความเข้าใจตลาดและธรรมเนียมปฏิบัติต่างๆ ทำให้ช่วยลดความเสี่ยงทางธุรกิจ สามารถเลือกใช้รูปแบบการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสม การสร้างความโปร่งใสในการทำธุรกิจระหว่างพันธมิตร เพื่อให้เกิดความร่วมมือระยะยาว มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างนักธุรกิจสิงคโปร์และพันธมิตรท้องถิ่นในเรื่องที่แต่ละฝ่ายมีศักยภาพ สำหรับมาเลเซีย ปัจจัยสู่ความสำเร็จคือการสนับสนุนและส่งเสริม SMEs ที่จริงจังและเป็นรูปธรรมของภาครัฐ ทั้งด้านการเงิน ทั้งในรูปแบบเงินให้เปล่า เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และนโยบายผลักดันให้ธนาคารพาณิชย์ให้ความสะดวกในการปล่อยสินเชื่อแก่ผู้ประกอบการ การจัดทำโปรแกรมและมาตรการส่งเสริมต่างๆ ของภาครัฐและเอกชน เช่น โปรแกรม SME Assistance Guarantee Scheme (SAGS) ของ May bank ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ของมาเลเซีย และที่สำคัญกว่านั้นคือความกระตือรือร้นที่จะขยายธุรกิจไปยังต่างประเทศของผู้ประกอบการ ขณะที่ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญของไทยนั้น แบ่งออกเป็นกิจการขนาดใหญ่ และกิจการ SMEs ในส่วนของกิจการขนาดใหญ่ ปัจจัยสู่ความสำเร็จคือ พันธมิตรทางธุรกิจที่มีเครือข่ายกว้างขวาง โดยเฉพาะการมีสายสัมพันธ์กับภาครัฐ ส่วนระดับ SMEs ปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือการได้เข้าไปอยู่อาศัย ศึกษาวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมด้านต่างๆ รวมถึงด้านการค้า และการลงทุนของคนในแต่ละชาติที่ต้องการเข้าไปลงทุน จนมีความรู้สึกผูกพันกัน นำมาสู่การร่วมมือกันจัดตั้งธุรกิจในรูปแบบต่างๆ เช่น การร่วมทุนทั้งที่เป็นทางการ และไม่ใช่องค์การ เช่น การเปิดกิจการโดยใช้ชื่อของพันธมิตร ซึ่งเป็นคนท้องถิ่น เป็นเจ้าของธุรกิจ นอกจากนี้ รูปแบบธุรกิจแบบแฟรนไชส์ ที่มีการบริหารจัดการที่ดี ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำเร็จของไทย และเหนืออื่นใดชื่อเสียงด้านคุณภาพ และมาตรฐานของสินค้าบริการของไทย ที่มีความเพียบพร้อมสมบูรณ์ของธุรกิจซึ่งได้รับการยอมรับจากประชาชนของประเทศ CLV ก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง

4. เปรียบเทียบ ปัจจัยผลัก และปัจจัยดึง OFDI ของประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ไปสู่ประเทศกัมพูชา ลาว และเวียดนาม

4.1 ปัจจัยผลัก (Push factors)

(1) นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รัฐบาลของทั้ง มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ต่าง ต้องการส่งเสริม OFDI มีการตั้งหน่วยงานรับผิดชอบอย่างชัดเจน เช่น ไทยมีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เป็นผู้รับผิดชอบ ขณะที่มาเลเซียและสิงคโปร์มี Malaysian Industrial Development Authority (MIDA) และ International Enterprise (IE) เป็นผู้รับผิดชอบ ตามลำดับ อย่างไรก็ตามแนวทางการดำเนินการในรายละเอียดทางปฏิบัติ นั้นมีความแตกต่างกันไม่น้อย ทั้งนี้แม้แต่ละประเทศจะมีหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ และปฏิบัติตามนโยบาย ในการสนับสนุน ส่งเสริมให้เอกชนสามารถออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้ด้วยความสะดวกเช่นเดียวกันก็ตาม โดยการสนับสนุนหลัก ๆ ได้แก่ การสนับสนุนด้านข้อมูลวิจัยสภาพแวดล้อมของพื้นที่ลงทุน นโยบายที่ส่งเสริมให้ SME สามารถเข้าถึงสินเชื่อได้ง่าย ซึ่งดำเนินการผ่านธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (EXIM Bank) เช่นในกรณีของไทย และมาเลเซีย การที่ธนาคารพาณิชย์เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการใช้หลักทรัพย์ในประเทศ เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้ยืมเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ (สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการการค้าและการพัฒนา: 2552) รัฐบาลของมาเลเซีย มีนโยบายอย่างชัดเจนที่จะให้การสนับสนุน OFDI ซึ่งดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 1991 ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงสภาพคอขวดด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่นที่เกิดขึ้น ในปี 1985 และการส่งเสริมได้เร่งตัวขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะในช่วงหลังวิกฤติการณ์ทางการเงินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มาเลเซียต้องเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจถดถอย 2 ครั้งสำคัญด้วยกัน คือ ปี 1985 และ 1998 ในปี 1985 นั้นตลาดภายในประเทศของ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีการหดตัวอย่างรุนแรง ผลักดันให้บริษัทต่างๆ ต้องมองหาแหล่งรายได้ใหม่ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา ทั้งในเอเชีย และแอฟริกา โดยเฉพาะ ในอินเดีย จีน กัมพูชา อินโดนีเซีย และแอฟริกาใต้ เหตุการณ์ดังกล่าวจึงส่งผลโดยตรงต่อ OFDI ของมาเลเซียในช่วงนั้น (Tham: 2006, pp.13) ประกอบกับรัฐบาลในยุคนั้น ได้ใช้นโยบายชาตินิยม และข้อบังคับให้บริษัทต่างๆ ต้องเปิดโอกาสให้ประชากรเชื้อชาติ มาลายู ที่เรียกว่า Bumiputera ถือหุ้นในสัดส่วนที่รัฐกำหนด อีกทั้งมีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจโดยใช้นโยบายเศรษฐกิจใหม่ มีการเปิดโอกาสให้ต่างชาติลงทุนในธุรกิจที่เคยควบคุม เช่น ธุรกิจเกี่ยวกับสุขภาพ การศึกษา การสื่อสาร และสาธารณสุขโลก การเปิดเสรีทางการค้าเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกับประเทศในอาเซียน การส่งเสริม OFDI ในรูปของภาษี เช่น การเพิ่มแรงจูงใจด้านภาษีโดยการยกเว้นภาษีเงินได้จากการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ การสนับสนุนเงินทุนพิเศษต่างๆ (M. Ariff and G. Lopez:2007 ,pp.18-19) การจัดตั้งกองทุนพัฒนาธุรกิจร่วมกันระหว่างมาเลเซียและสิงคโปร์เพื่อลงทุนในประเทศที่ 3 ซึ่งกองทุนนี้สนับสนุนให้ผู้ประกอบการร่วมมือกันลงทุนในธุรกิจที่เห็นว่ามีโอกาสในต่างประเทศ ในปี 2003 มีการสนับสนุนให้เข้าเป็นเจ้าของกิจการในต่างประเทศเพื่อการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูง หรือเพื่อการส่งออก (M. Ariff and G. Lopez:2007 ,pp.20) สำหรับประเทศไทย ปัจจัยผลัก OFDI ด้านนโยบายรัฐ ช่วงทศวรรษ 1980s ได้แก่การเข้มงวดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงิน การควบคุมการไหลของเงินทุน และในช่วงปี 1986-1997 การเปิดเสรีทางการเงิน การยกเลิกการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และการเกิดขึ้นของ BIBF ซึ่งทำให้ธุรกิจต่างๆ สามารถเข้าถึงตลาดการเงินได้ง่าย และมีสภาพคล่องสูงทำให้มีศักยภาพในการออกไปลงทุนในต่างประเทศได้ ส่วนปัจจัยผลักที่สำคัญของสิงคโปร์

ด้านนโยบายรัฐ ได้แก่การส่งเสริม OFDI ของรัฐบาลสิงคโปร์ ซึ่งดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 1993 อันเป็นกลยุทธ์สำคัญที่สร้างความหลากหลาย และลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ ผ่าน OFDI ที่เป็น GLCs ซึ่งเป็นบริษัทที่มีบทบาทอย่างสำคัญ ในการขับเคลื่อนและสนองนโยบายของรัฐ เนื่องจากเป็นบริษัทที่รัฐเป็นเจ้าของกิจการมาก่อน การดำเนินนโยบายทางธุรกิจต่างๆ เกี่ยวกับ OFDI จึงสอดคล้องกับการสนับสนุนส่งเสริมจากรัฐได้เป็นอย่างดี แม้มีการแปรรูปและเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของสิงคโปร์ ผ่านตัวแทนของรัฐที่มีส่วนในการบริหารกิจการในปัจจุบัน การเปิดเสรีทางการค้า และการลงทุนตามกรอบ WTO และ AFTA ทำให้เกิดประเทศที่มีต้นทุนทางเศรษฐกิจต่ำในภูมิภาคนี้ OFDI ที่แสวงหาประสิทธิภาพการผลิตของมาเลเซีย เพื่อเสริมศักยภาพการส่งออก จึงขยายฐานผลิตไปสู่ กัมพูชา ลาว เวียดนาม อินโดนีเซีย และจีน เพื่อค้นหาปัจจัยการผลิตราคาถูก ทั้งที่ดิน และแรงงาน ตลอดจนการผลิตที่ประหยัดต่อขนาด (M. Ariff and G. Lopez: 2007, pp.23) นอกจากนี้ นโยบายภาครัฐของทั้งมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ต่างเร่งผลักดันให้ผู้ประกอบการ ระดับ SMEs ออกไปลงทุนในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น สำหรับประเภทของธุรกิจที่ทั้ง 3 ประเทศสนใจลงทุนนั้น สิงคโปร์มักให้ความสนใจในธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สร้างถนน โทรคมนาคม ไฟฟ้า ธุรกิจสถาบันการเงิน เช่น การธนาคาร การประกันภัย ขณะที่ธุรกิจด้านน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ตลอดจน ธุรกิจโรงแรม ภัตตาคาร และการท่องเที่ยว การกสิกรรม การแปรรูปอาหาร และสินค้าเกษตร สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ส่วนใหญ่เป็นของมาเลเซีย และไทย

(2) **ภาวะการแข่งขันภายในประเทศ** ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นทั้ง มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย เช่นกัน เนื่องจากการเปิดเสรีด้านการค้าและการลงทุน จากการเข้าเป็นสมาชิก WTO การทำความตกลงด้านเขตการค้าเสรีต่างๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน การเข้ามาของ FDI จากการส่งเสริมของรัฐบาล ตลอดจนการเติบโตขึ้นของผู้ประกอบการ SME ภายในประเทศ อีกทั้งการมีนโยบายลดการควบคุมการเข้าทำธุรกิจของต่างชาติในภาคธุรกิจต่างๆ เช่น ในประเทศมาเลเซีย ทำให้เกิดการแข่งขันในธุรกิจภาคบริการ ส่งผลให้หลายบริษัทต้องขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศ (M. Ariff and G. Lopez: 2007 ,pp.19)

(3) **โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ** สำหรับประเทศมาเลเซีย ในช่วงปี 1995-1997 และ ช่วง ปี 1999-2005 เศรษฐกิจของมาเลเซียมีการเติบโตในอัตราสูงอย่างต่อเนื่องโดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย ร้อยละ 9.1 และ ร้อยละ 5.4 ตามลำดับทำให้การออมโดยรวมในประเทศเติบโตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 28.8, 34.4 และ 43.3 ของ GDP ในปี 1981,1990 และ 2005 ตามลำดับ (M. Ariff and G. Lopez:2007 ,pp.18-19) นอกจากนี้ ปัจจัยหลักประการสำคัญที่ทำให้มีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ของมาเลเซีย ได้แก่ สถานการณ์ที่ความมั่งคั่งของประชาชน และเอกชนในชาติเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้การออมโดยรวมของประเทศเพิ่มขึ้น อีกทั้งมีการเพิ่มสูงขึ้นของต้นทุนการผลิตจากค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน

(4) ความจำกัดของขนาดตลาดในประเทศ ประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย มีจำนวนประชากรในประเทศน้อยกว่าไทยมาก โดยที่ ณ ปี 2009 สิงคโปร์มีประชากร จำนวน 4.7 ล้านคน และมาเลเซีย มีประชากร จำนวน 27.5 ล้านคน²

4.2 ปัจจัยดึง (Pull factors)

(1) การส่งเสริม และสนับสนุนของรัฐ กัมพูชา ลาว และเวียดนาม มีการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ในหลายลักษณะ เช่น การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ สำหรับอุตสาหกรรมการผลิตต่างๆ ที่มีระบบสาธารณูปโภคพร้อม ตลอดจนการให้สิทธิพิเศษจากการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ในลักษณะต่างๆ ฯลฯ

(2) ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการผลิต กัมพูชา ลาว และเวียดนาม เป็นประเทศที่ทรัพยากรการผลิตต่างๆ อุดมสมบูรณ์อยู่มาก ทั้งปัจจัยการผลิตด้านแรงงานและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ เช่น แหล่งก๊าซธรรมชาติ แหล่งน้ำมันดิบของ เวียดนาม และกัมพูชา แหล่งน้ำจืดเพื่อการผลิตไฟฟ้า และการทำกิจกรรมของลาว แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ทั้ง ทะเล ป่าไม้ ภูเขา และทะเลของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ยังมีวัตถุดิบด้านการประมง ในเวียดนาม และกัมพูชา การกสิกรรมในลาว กัมพูชา และเวียดนาม แรงงานราคาถูกในทุกประเทศ เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ขณะที่ OFDI ของประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย มีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหาทรัพยากรการผลิตที่อุดมสมบูรณ์ และราคาถูก โดยเฉพาะแรงงาน(ตารางที่ 3) เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน ผ่านการลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง ดังนั้นทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ และราคาถูกจึงเป็นตัวดึงดูด OFDI จากทั้ง 3 ประเทศ

ตารางที่ 3 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในประเทศสมาชิกอาเซียน

ประเทศ	อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ/วัน	อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ/เดือน
	หน่วย: เหรียญสหรัฐ	
กัมพูชา	1.67	50
เวียดนาม	1.83-2.04	55.01-61.12
ไทย	4.98-6.79	149.36-203.76
มาเลเซีย	8.49-17.32	254.57-519.59
สิงคโปร์	20.21-60.63	606.34-1,819.01
สปป.ลาว	2.23	66.9

ที่มา : <http://www.nwpc.dole.gov.ph/pages/statistics/Asean%20Wages%202010.pdf>

² UNTAD

(3) **ศักยภาพของตลาด** ศักยภาพของ กัมพูชา ลาว และเวียดนาม เป็นตลาดที่ถูกมองว่ามีการเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจาก การเพิ่มสูงขึ้นของรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร โดยเฉพาะในช่วง ปี 2004-2008 (ตารางที่ 4) ซึ่งยังไม่ได้รับผลกระทบจากการหดตัวของตลาดโลก หลังเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในระบบเศรษฐกิจโลก ปี 2008 ขณะที่ตลาดส่งออกมีความได้เปรียบ เนื่องจากยังคงได้รับสิทธิ GSP จากประเทศคู่ค้าหลัก เช่น สหรัฐอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น

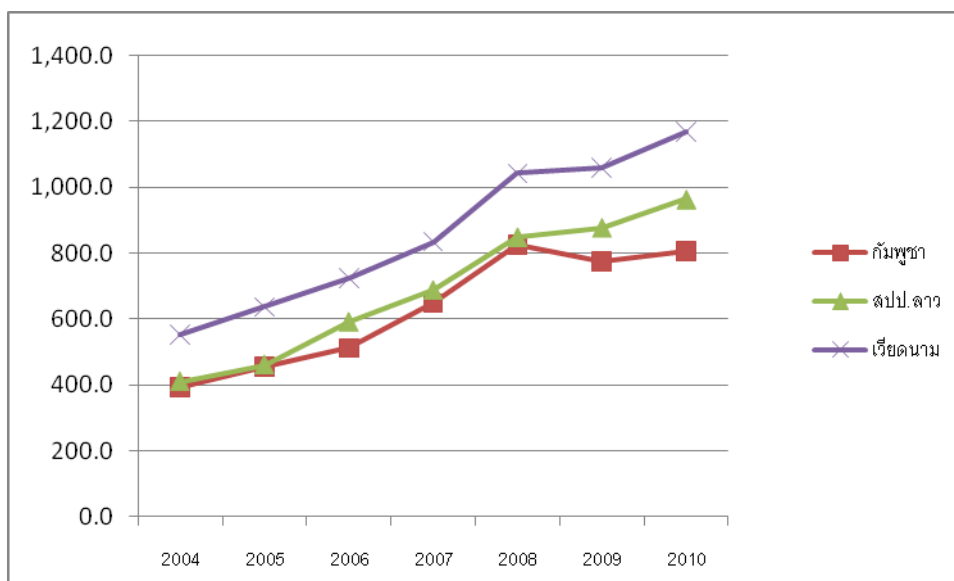
ตารางที่ 4 แนวโน้มผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้นเฉลี่ยต่อหัว และอัตราการเติบโต ปี 2004-2010

(หน่วย : เหรียญสหรัฐ)

ปี	กัมพูชา	อัตราการเติบโต (ร้อยละ)	สปป.ลาว	อัตราการเติบโต (ร้อยละ)	เวียดนาม	อัตราการเติบโต (ร้อยละ)
2004	393.5	-	410.3	-	554.1	-
2005	454.6	15.5	461.4	12.4	636.9	15.0
2006	512.9	12.8	591.5	28.2	724.1	13.7
2007	648.6	26.5	688.2	16.4	835.1	15.3
2008	825.1	27.2	849.1	23.4	1,042.4	24.8
2009	775.0	-6.1	878.0	3.4	1,060.0	1.7
2010	805.4	3.9	964.0	9.8	1,168.0	10.2

ที่มา : International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, April 2010

ภาพที่ 2 แนวโน้มผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น เฉลี่ยต่อหัว ปี 2004-2010

5. สรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ เป็นกลไกทางเศรษฐกิจที่สามารถผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น ซึ่งมีการกล่าวถึงใน 2 กรณี คือ กรณีการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (OFDI) กับกรณี การเข้ามาของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ประเทศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศด้วย หลังจากผ่านพ้นวิกฤติเศรษฐกิจของเอเชีย ปี 1997 เป็นต้นมา นโยบายภาครัฐของไทยได้หันมาให้ความสำคัญ กับการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพของไทยออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านเช่น กัมพูชา ลาว และเวียดนาม แม้ส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนของผู้ประกอบการรายใหญ่ ขณะที่ผู้ประกอบการระดับ SMEs ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก

โดยแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศได้กล่าวถึงปัจจัยหลัก และปัจจัยดึง การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศว่าเป็นสิ่งที่มีผลให้เกิด OFDI ขึ้นในประเทศต่างๆ โดย ปัจจัยเหล่านี้ จะตอบสนองจุดประสงค์หลักของการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ คือ แสวงหาตลาดใหม่ แสวงหาทรัพยากร และการยกระดับประสิทธิภาพการผลิต ก้าวสู่การดำเนินธุรกิจแบบนานาชาติ การลงทุนโดยตรง ในต่างประเทศของไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ สำหรับ OFDI ไทยเริ่มขึ้นในปีแรกของทศวรรษที่ 1980 มีการเข้าไปลงทุน ในสหรัฐอเมริกา, ฮองกง (จีน), สิงคโปร์ และญี่ปุ่น และระหว่าง ปี 1986-1996 OFDI ของไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมีการขยายการลงทุนไปยัง ออสเตรเลีย แคนาดา มัลดีฟ สหภาพยุโรป เกาเคย์แมนด์ และบริติชเวอร์จิน สหรัฐอเมริกา ฮองกง โดยเฉพาะประเทศอาเซียนกลายมาเป็นแหล่งลงทุนใหม่ที่ต้นทุนการผลิตต่ำเนื่องจากความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรม ช่วงปี 1997-2002 OFDI ไทยที่ออกไปลงทุนยังประเทศจีน, ยุโรป, ฮองกง (จีน) และสหรัฐอเมริกา ลดลง และไหลไปยังอาเซียนมากขึ้น จุดประสงค์หลักก็เพื่อแสวงหาตลาด สร้างความหลากหลายของแหล่งรายได้ และต้นทุน สำหรับ OFDI ของมาเลเซีย เริ่มขึ้นประมาณ ทศวรรษ 1990s ผู้ประกอบการมาเลเซียยังขาดประสบการณ์การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ส่วนใหญ่จึงดำเนินการโดยรัฐวิสาหกิจ เพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ หลังจากนั้น บริษัทเอกชน ก็เริ่มมีมากขึ้น โดยจุดประสงค์หลักเพื่อแสวงหาตลาด วัตถุดิบ การเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็น Strategic assets สาขารัฐกิจของ OFDI มาเลเซียพบว่าเน้นหนักไปในสาขาบริการ เช่น การเงินการธนาคาร การประกันภัย และการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อน FDI ของมาเลเซีย คือ การมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การแสวงหาและเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ การแสวงหาและเข้าถึงตลาด มาตั้งแต่ ปี 1993 สิงคโปร์ เป็นประเทศที่เน้นการขยายการลงทุนไปต่างประเทศมากกว่าไทย และมาเลเซีย เนื่องจากตลาดโดยรวมภายในประเทศค่อนข้างแคบ ขาดแคลนทรัพยากรการผลิต ด้านที่ดิน แรงงาน และวัตถุดิบต่างๆ ขณะที่มีความเชี่ยวชาญด้านเงินลงทุนและมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการ สิงคโปร์ขยาย OFDI ไปสู่ประเทศต่างๆ ในหลายภูมิภาค ด้วยจุดประสงค์สำคัญคือ เพื่อเข้าถึงตลาดและเทคโนโลยี OFDI ของสิงคโปร์มีบทบาทสำคัญ เนื่องจากเป็นบริษัทที่เดิมเป็นกิจการของรัฐมาก่อน และเป็นบริษัทที่เชื่อมโยงอยู่กับรัฐบาล ยังคงมีอิทธิพลในการบริหารจัดการ โดยดำเนินการผ่านบริษัทของรัฐ กลยุทธ์หลักในการลงทุนในต่างประเทศของกิจการของสิงคโปร์ คือการร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐของสิงคโปร์ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันบริษัทเอกชน OFDI ของทั้ง ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ในช่วงปี 1990-2009 มีแนวโน้ม

เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับการลงทุน ของ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ใน กัมพูชา ลาว และเวียดนาม เงินลงทุน ส่วนใหญ่อยู่ในประเทศเวียดนาม

ปัจจัยหลัก OFDI ของ ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ได้แก่ นโยบายภาครัฐต่างๆที่เกี่ยวข้อง ภาวะการแข่งขัน ภายในประเทศ โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ และความจำกัดของขนาดตลาดในประเทศ ขณะที่ ปัจจัยดึง OFDI จากไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ของ กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ประกอบไปด้วยปัจจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมและ สนับสนุนของรัฐ ศักยภาพของตลาด ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการผลิต

5.2 ข้อเสนอแนะ

การสนับสนุน และส่งเสริม OFDI ของไทย ควรมีลักษณะเชิงรุกมากขึ้น และอาจจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน หรือ เพิ่มบทบาท ในการสนับสนุน เช่น แนวทางในการสนับสนุน OFDI ของสิงคโปร์ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ คือการที่ ภาครัฐของสิงคโปร์ ให้ความสำคัญกับการเป็นผู้สร้างโอกาสให้เกิดขึ้นแก่ผู้ประกอบการของสิงคโปร์ โดยมีบทบาทใน การเข้าเจรจาในระดับรัฐบาล ซึ่งจะทำให้การลงทุนของภาคเอกชนที่ตามมามีความสะดวกรวดเร็วมายิ่งขึ้น อีกทั้งการ ที่บริษัท OFDI ที่สำคัญของสิงคโปร์เคยเป็นกิจการของรัฐมาก่อนแม้ปัจจุบันจะเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แล้วก็ตาม แต่ยังคงมีบทบาท ในการสนับสนุนที่ใกล้ชิด และเป็นจุดแข็งในการร่วมมือกันของรัฐและเอกชน ซึ่งอาจนำมาปรับใช้กับ กรณีของไทย เช่น การสร้างสายสัมพันธ์กิจการเอกชนกับรัฐ ผ่านรัฐวิสาหกิจต่างๆ อันจะช่วย เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน และส่งเสริมการร่วมมือกันเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ ออกไปลงทุนในต่างประเทศให้ มากขึ้น อย่างไรก็ตามการดำเนินการในลักษณะเช่นนี้อาจส่งผลให้เกิดปัญหาด้านธรรมาภิบาลของบริษัทหากการ ดำเนินการไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติในระยะยาวเป็นหลัก นอกจากนั้นควรทำความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อการสนับสนุนส่งเสริม SMEs โดยไทยควรพิจารณาเข้าร่วม เป็นอีกหนึ่งพันธมิตรในกองทุนของมาเลเซีย และ สิงคโปร์เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการใน 3 ประเทศให้สามารถออกไปลงทุนในประเทศที่ 4 ได้อย่างเข้มแข็งมากขึ้น นอกจากนั้น การส่งเสริม OFDI ระดับ SMEs ควรหันมาให้การส่งเสริมแบบเจาะจงเป็นรายสาขาธุรกิจมากขึ้น และมี มาตรการต่างๆ ที่เน้นให้เกิดผลที่สามารถขจัดปัญหาและอุปสรรคของแต่ละธุรกิจได้ ทั้งนี้ควรให้การสนับสนุนแก่ กิจการที่มีธรรมาภิบาล และเป็นที่ยอมรับ จากองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะสถาบันการเงิน เพราะในการพิจารณาโครงการ ของสถาบันการเงินแม้มีความเป็นไปได้น้อยสำหรับรายใหญ่ แต่อาจมีความเป็นไปได้สำหรับ SMEs และควรให้การ สนับสนุน SMEs ที่มีธรรมาภิบาลเป็นที่ยอมรับ³

³ ปัจจุบันมีองค์กรที่ให้รางวัลแก่ SMEs ที่ดำเนินกิจการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เช่น มูลนิธิ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์

บรรณานุกรม

- สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา(2551). การลงทุนของประเทศอาเซียนใน CLV. กรุงเทพฯ.
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2551). โครงการศึกษาสถานการณ์ภาวะการลงทุนในต่างประเทศ
ของ SME ไทย, กรุงเทพฯ. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.).
- Aminian N.,Fung K.C. and Lin C.C. (2007). Outward direct investment from East Asia: Experiences of Hong
Kong and Taiwan, Paper presented at international Workshop on Intra Asian FDI Flows: Magintude,
Trends, Prospects and Policy Implications April 25-26,2007. Deli. India.
- Aute Ellingsen, Winfried Likumahuwa and Peter Nunnenkamp() Outward FDI by Singapore: a different
animal?. Transnational Corporation, Vol.15 No.2(August 2006) .
- Kee Hwee Wee (2007). Outward foreign direct investment by enterprises from Thailand. Transnation
Corporations, Vol. 16, No. 1(April 2007)
- Pavida, P. (2004). Thai Multinationals after the crisis: Trends and prospects. ASEAN Economic Bulletin,
21(1), 106 – 126
- Mohamed Ariff, Gregore Pio Lopez(2006). Outward Foreign Direct Investment: The Malaysian Experience.
The Indian Council for Research on International Economic Relations.
- Mohamed Ariff, Gregore Pio Lopez(2006). Outward Foreign Direct Investment: The Malaysian Experience.
Paper presented at international Workshop on Intra Asian FDI Flows: Magintude, Trends, Prospects
and Policy Implications April 25-26,2007. Deli. India.
- Pavida, P.(2004). Thai Multinationals after the crisis: Trends and prospects. ASEAN Economic Bulletin, 21(1),
106-126.
- Tatuj Ariffin Masron and Amirul Shah Md Shahbudin(2010) Push factor of Outward FDI: Evidence from
Malaysia and Thailand.JEL.
- Tham S. Y. (2006). Outward foreign direct investment from Malaysia: trends, patterns and policy issues".
Paper presented at the ASEAN-UNCTAD seminar, "Key Issues of FDI:Outward FDI from Asia.
Chiang Mai, 10 April 2006.
- United Nation(2005). Case study on outward foreign direct investment by Singaporean firms:Enterprise
competitiveness and development.United Nation conference on Trade and Development. (November
2005)